

Riktlinje vårdhygien och smittskydd

Bakgrund

Hälso- och sjukvårdslagen 5 kapitel 1§ Hälso- och sjukvårdsverksamhet ska bedrivas så att kraven på en god vård uppfylls. Det innebär att vården särskilt ska vara av god kvalitet med en god hygienisk standard.

Personal inom vård- och omsorg ska arbeta så att vårdrelaterade infektioner samt smittspridning förebyggs och begränsas.

För att förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning samt upprätthålla en god hygienisk standard ska:

-Hygienrutiner följs se, Vårdgivarguiden
[Vårdhygien för särskilda boendeformer för äldre.pdf](#) | [Vårdgivarguiden \(vardgivarguiden.se\)](#)

[Vårdhygien | Vårdgivarguiden \(vardgivarguiden.se\)](#)

- All personal ska ha kunskap om hur vårdrelaterade infektioner och smittspridning förebyggs
- Verksamhetschef ansvarar för att fastställda rutiner finns implementerade i verksamheten och att de följs upp
- Att arbetet med att förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning finns beskrivet i verksamhetens ledningssystem
- Egenkontroller av hygien ske i verksamheten
- Regelbundna hygienronder ske i samråd med Vårdhygien och MAS
- Screening och åtgärder ske i enlighet med Vårdhygiens handlingsprogram och riktlinjer se nedan:

Smittämnen, handlingsprogram och riktlinjer

[Smittämnen, handlingsprogram och riktlinjer | Vårdgivarguiden \(vardgivarguiden.se\)](#)

Covid-19 samlad information och riktlinjer

[Covid-19 - samlad information | Vårdgivarguiden \(vardgivarguiden.se\)](#)

Rutiner

Enligt HSLF-FS 2022:44 ska det i verksamheten finnas lokala rutiner för att förebygga och förhindra smitta och smittspridning i verksamheten.

Länk: [HSLF-FS 2022:44](#)

Risakanalys

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete framgår det att den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS fortlöpande ska bedöma om det finns risk för att händelser skulle kunna inträffa som kan medföra brister i verksamhetens kvalitet. Den som bedriver verksamheten ska som en del av det fortlöpandearbetet med riskanalyser bedöma

1. Vilka risker för smitta och smittspridning som finns i verksamheten
2. Vilka åtgärder som behöver vidtas för att förhindra smitta och smittspridning i verksamheten.

Vårdhygienisk kompetens

För att vård –och omsorgsboendet ska ha fullständig vårdhygienisk kompetens krävs att verksamhetschef och vårdpersonal har tillgång till expertkunskap genom avtal med Vårdhygien Region Stockholms.

Utbildning av vård och omsorgspersonal

All vård och omsorgspersonal samt ansvarig ledning för verksamheten ska ha kunskaper om hygienrutiner och vårdhygieniska krav.

Därför ska verksamheten erbjuda personal som utför insatser i vården utbildning i:

1. Att förebygga och förhindra smitta och smittspridning i verksamhet
2. Basal hygien med utgångspunkt från Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2015:10) om basal hygien i vård och omsorg.

Syftet med utbildningen ska vara att personalen ska kunna omsätta kunskaperna i det praktiska arbetet.

Verksamhetschefen ansvarar för att sådan kompetens finns hos personalen genom regelbunden:

- Utbildning gällande basala hygienrutiner och vårdhygieniska krav på städning, städning i vårdmiljö.
- Utbildning gällande smitta, smittvägar och smittspridning

- Egenkontroll av personalens arbetssätt avseende vårdhygien

Samt att:

- Att personal minst årligen genomgår Vårdhygiens e-utbildning som nås via Lärtorget alternativt Socialstyrelsens utbildning Basala hygienrutiner i vård och omsorg [Socialstyrelsen utbildning](#)
- Vårdhygien ingår som en del av introduktionen på arbetsplatsen och att introduktionen följs upp av ansvarig chef

Rengöring och desinfektion av ytor i vårdmiljö

Rutiner för rengöring och desinfektion ska finnas i verksamheten samt regelbunden egenkontroll ska genomföras.

[Rengöring och desinfektion | Vårdgivarguiden \(vardgivarguiden.se\)](#)

Basala hygienrutiner

Basala hygienrutiner ska alltid tillämpas där vård och omsorg bedrivs, oavsett om det finns smitta eller inte. Basala hygienrutiner ska alltid tillämpas i det patientnära omvårdnadsarbetet. Utrustning för basala hygienrutiner ska vara lättillgänglig. Basala hygienrutiner är den viktigaste åtgärden för att förebygga smittspridning i vårdarbetet och omfattar:

Handhygien

Desinfektera alltid händerna innan patientnära kontakt, innan du sätter på handskar, hanterar mat, utför rena arbetsuppgifter såsom hantering av omläggingsmaterial mm samt efter slutfört arbetsmoment. När händerna är synligt smutsiga eller vid vård av patient med kräkning och/eller diarré skall desinfektion föregås av handtvätt.

Handskar

Handskar skall användas vid fuktigt och orent arbete samt där händerna kan komma i kontakt med kroppsvätskor. Handdesinfektion skall alltid ske före och efter användning av handskar.

Händer och underarmar:

Ska vara fria från klockor, smycken, bandage, stödskenor, långa naglar och lackade naglar får inte användas när du är på arbetet.

Arbetskläder

Ska vara kortärmad

Ska bytas dagligen samt då den blivit våt eller synligt förorenad

Ska endast användas på arbetsplatsen

Ska förvaras åtskilda från privata kläder och smutsiga arbetskläder

Ska tvättas i minst +60°C

Hår/Huvudduk

Långt hår vara uppsatt och om huvudduk används ska denna fästas upp och eller stoppas in under klädseln, bytas dagligen och tvättas i minst +60°C.

Skyddskläder vid orent arbete

Skyddskläder, plastförkläde ska användas vid risk för att arbetskläder kommer i kontakt med kroppsvätskor eller annat biologiskt material. Använd plastförkläde vid:

- Patientnära arbete (nedre toalett, byte av inkontinensprodukt, stöd vid toalettbesök, byte/tömning av kateterpåse, såromläggning mm)
- Vid bäddning och städning

Plastförkläde är engångs och slängs efter avslutat arbete.

Personlig skyddsutrustning

Stänkskydd såsom visir och munskydd ska användas vid risk för stänk av kroppsvätska mot ögon och mun. Visir och/eller munskydd IIR kan också användas vid rekommendation om tillägg till basala hygienrutiner som source control.

Andningsskydd används vid särskilda eller skärpta hygienrutiner tex vid smittsam tbc samt vid misstanke om eller konstaterad covid-19.

[Covid-19 - samlad information | Vårdgivarguiden \(vardgivarguiden.se\)](#)

Ansvar vid smittspårning

Patientansvarig läkare

Patientansvarig läkare ansvarar för smittspårning. I läkaransvaret för utredning/smittspårning ligger ett ansvar för att den drabbade och eventuellt anhöriga informeras och att externa kontakter tas där det behövs.

Verksamhetschefen

Har ett ansvar att se till att personal har grundläggande kunskap i vårdhygien och kunskap om hur vårdrelaterade infektioner så långt det är möjligt förebyggs. I verksamhetschefens ansvar även för att se till att enheten har väl fungerande hygienrutiner och att egenkontroll sker.

Patientansvarig sjuksköterska

Verkställer ordination om smittspårning och tillgodoser kravet på särskild kompetens i arbetet med smittspårning genom kontakter med hygiensjuksköterska enligt vårdhygienavtalet samt genom att söka kunskap i vårdprogram mm. I sjuksköterskeansvaret ligger att förebygga smittspridning genom att informera/handleda den boende/patienten, anhörig och personal.

Vägglöss

Instruktioner

Vårdhygien i Stockholm har tagit fram instruktioner gällande Vägglöss till öppen- och slutenvård samt särskilda boenden i Stockholms län se länk:

[Vägglöss-Instruktion vård- och omsorg.pdf | Vårdgivarguiden](#)

Vid misstanke om att vägglöss finns i ett utrymme på särskilt boende:

- Ta skyndsamt kontakt med ansvarig chef, fastighetsägare och den saneringsfirma som är kopplat till verksamheten.
- Kontakta Omvårdnadsförvaltningens fastighetsintendent samt boendesamordnare

Gällande handlingsprogram, lagar och föreskrifter

[Smittämnen, handlingsprogram och riktlinjer | Vårdgivarguiden](#)

[Stöd i arbetet med basala hygienrutiner \(socialstyrelsen.se\)](#)

SOSFS 2011:9 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete

SFS 2004:268 Smittskyddslagen

2005:23 Allmänna råd om smittspårning

HSLF-FS 2022:44 Smittförebyggande åtgärder i vissa verksamheter enligt SOL och LSS

SFS 2017:30 Hälso- och sjukvårdslag

SOSFS 2015:10 Basal hygien i vård- och omsorg